Žvalgomojoje perkasoje I, 1,1–1,2 m gylyje nuo žemės paviršiaus rastas XVI–XX a. permaišytas kultūrinis sluoksnis su pavieniais buitinės keramikos fragmentais. Perkasoje II surasta daug daugiausia buitinių šiukšlių. Tai XXI a. kultūrinis sluoksnis.

Ceramics workshop place at Galvės St. 10, Trakai

In 2013, an evaluation (4 test pits and two trial trenches, a total of 39.75 m^2) was conducted at the site of a 156 m long segment of a planned water and sewerage trunk line in dead–end Galvės street in the Užtiltė district of Trakai (Figs. 1, 2). A clay extraction pit that could have been about 6.5 m in diameter was found in test pit 1. Large quantities of red brick, pantile, flat roof tile, and Dutch roof tile fragments that attest to the presence of a structural ceramics workshop in the late 15th–18th centuries were collected in all of the test pits.

Birutė Lisauskaitė

Keramikos degimo krosnis Veisiejuose

2013 m. buvo tęsiami 2012 m. pradėti archeologiniai tyrimai Veisiejų dvaro sodybos (UK 270) ir Veisiejų miesto istorinės dalies (UK 17121) teritorijose (žr. *ATL 2012 metais*, V., 2013, p. 446–448), realizuojant „Santarvės aikštės, gatvių rekonstrukcijos ir automobilių aikštelės statybos“ bei „Veisiejų kultūros namų pastato rekonstrukcijos S. Dariaus ir S. Girėno g. 33“ projektus. Rekonstruojant pėsčiųjų takus 423 m^2 dydžio aikštės su aukuru ir skulptūrų parku teritorijoje bei rekonstruojant teritoriją tarp Veisiejų parapinės bažnyčios šventoriaus PV atkarpos ir J. Neimonto bei Vytauto gatvių, žemės darbai vykdyti buvusio sampilo lygyje. Jų metu kultūrinio sluoksnio ar pavienių radinių neaptikta.

Žvalgomieji tyrimai vykdyti numatytos rekonstruoti automobilių aikštelės šalia Veisiejų dvaro sodybos rūmų ŠV fligelio (dabar Veisiejų regioninio parko direkcija) vietoje. Iškasti šeši 1,5x1,5 m dydžio šurfai ištiriant bendrą 13,5 m^2 dydžio plotą. Rastas supiltas griuvenų sluoksnis iš dvaro sodybos rūmų teritorijos bei iki dvaro sodybos parko įrengimo natūraliai susiformavęs miškožemis. Žvalgomieji tyrimai taip pat vykdyti naujai įrengiamos vaikų žaidimo aikštelės teritorijoje Veisiejų dvaro sodybos parke. Iškasti 9 šurfai: 8 iš jų – 1,5x1,5 m, vienas – 2x2 m dydžio. Čia ištirtas bendras 22 m^2 plotas. Numatytos įrengti vaikų žaidimo aikštelės teritorijoje rastas tik natūraliai susiformavęs miškožemio sluoksnis.

2013 m. tęsti detalieji tyrimai Veisiejų miesto kultūros namų pastato priestato vietoje, S. Dariaus ir S. Girėno g. 33. Ištirtos 4 perkasos, kurių bendras plotas – 203 m^2. Per dvejus tyrimų metus čia ištirtas 423 m^2 dydžio plotas, t. y. visas plotas, reikalingas kultūros namų priestatui statyti. Veisiejų kultūros namų priestato vietoje detaliųjų archeologinių tyrimų metu rastas XVII a. vidurio – XX a. I ketvirčio kultūrinis sluoksnis. Vėlyviausiam dvaro sodybos egzistavimo laikotarpiui, t. y. XIX–XX a. I ketvirčiui, priskiriami 2012 m. tirtose perkasose I, III ir perkasoje IX rastų ūkinės paskirties pastatų 1 ir 4 pamatų fragmentai. *Pastato 4* pamatas mūrytas iš akmenų, rištų cemento skiediniu. Šiam laikotarpiui priskiriami ir akmeniniai grindiniai, surasti perkasose III ir IX, greičiausiai susiję su šiais pastatais. Šio laikotarpio statiniai buvo pastatyti atlikus didelės apimties kiemo paviršiaus lyginimo darbus.

Kiemo ŠR ir PR pakraščiuose buvo supiltas apie 1 m storio žemės sluoksnis.

XVIII a. viduriui ar II pusei skirtini *pastato 2* pamato fragmentai, rasti 2012 m. tirtose perkasose I ir III, bei fragmentas, rastas perkasoje IX. Šis pastatas galėjo būti pastatytas kartu su kitais Veisiejų dvaro sodybos pastatais. Pastato 2 pamato fragmentas mūrytas iš raudonų plytų. Jis stipriai apardytas. Tyrimų teritorijoje nepavyko rasti kitos šio pastato sienos, todėl neaišku, koks šio pastato dydis. Galima tik spėti, kad jis buvo orientuotas P–Š kryptimi ir buvo gyvenamas, apdengtas olandiškomis čerpėms, kurios naudotos XVII pradžioje – XVIII a. Šio pastato kultūriniame sluoksnyje surasti stalo indų fragmentai datuojami XVIII a.

Ankstyviausias teritorijos užstatymas datuojamas XVII a. viduriu – II puse. Tyrimų metu perkasose III, VI ir IX rasta *pastato 3* dalis. Likusi jo dalis, esanti į PV nuo numatyto kultūros namų priestato, liko netirta. Šį pastatą sudarė dvi dalys. Viena antžeminė – gyvenama, kita požeminė – dirbtuvių patalpa su keramikos degimo krosnimi. Tyrimų metu buvo atkasta 12,5x6,5 m dydžio šio pastato dalis (1 pav.). Pastatas buvo medinis, orientuotas R–V kryptimi. Tikėtina, kad jo PR sienos antžeminė dalis, kurios rūsyje stovėjusi krosnis, statyta jungiant raudonų plytų mūrinius sienos piliastrus su medinės sienos konstrukcija. Pastatas galėjęs būti dengtas plokščiosiomis čerpėmis, kurių duženų rasta visoje tirtoje teritorijoje. Jis greičiausiai sudegė kartu su dirbtuvėmis XVIII a. pradžioje.

Remiantis tyrimų duomenimis, išskirti du pastato statybos etapai. Pirmame etape greičiausiai buvo įrengtas tik keramikos degimui skirtas statinys su rūsiu, kurį mūrijant naudoti neskaldyti akmenys bei plytos arba pusplytės. Mūras rištas molio skiediniu. Antrame statybų etape pristatyta gyvenamoji dirbtuvių dalis. Pagal renesanso tradicijas ankstesnio pastato

1 pav. Pastato 3 dalis perkasoje IX. B. Lisauskaitės nuotr.
Fig. 1. Part of building 3 in trench IX.

sienų vidinė pusė buvo apmūryta raudonomis plytomis, rištomis kalkių skiediniu. Tuo pat metu buvo įrengtas ir rūsio patalpos skliautas. Visame pastato mūre naudotos renesanso laikotarpiui būdingų formatų 29,5–32x13–14x6–7,5 cm dydžio raudonos plytos. Tarp abiejų statybos etapų galėjo būti labai mažas laiko tarpas.

Krosnies patalpa buvo apie 3,7x3,7 m dydžio. Joje įrengta 1,4x1,4 m dydžio keramikos degimo krosnis (2 pav.), kurios apatinė dalis rasta 1,8–1,9 m gylyje nuo žemės paviršiaus. Tyrimų metu aptiktos 2–3 apatinės krosnies plytų eilės su sudužusia krosnyje degta keramika – stalo indais ir XVII a. II pusės kokliais (3 pav.). Kita krosnies dalis sunaikinta. Patalpos vaikščiojamasis paviršius rastas 1,9 m gylyje nuo žemės paviršiaus, H_{abs} 114,96 m. Rūsio patalpos PR sienoje buvo įrengtas šviesiangis. Ši patalpa jungėsi su kitu technologiniu įrenginiu, t. y. su koridoriumi, kuriuo plytomis klotu nuožulniu taku, matyt, buvo paduodami ar paimami gaminiai. Koridorių nuo rūsio patalpos skyrė durys. Gali būti, kad dirbtuvėms naudota pastato dalis buvo sujungta su gyvenama patalpa ar pastato dalimi. Šiai paskirčiai galėtų būti priskirta pastato dalis, rasta perkasoje III, t. y. patalpos viduje buvęs raudonų plytų klojinys, kurį galima laikyti patalpos grindimis, bei perkasoje VI rastas priestatas su ūkine duobe.

Masalskių giminė dvarą įsigijo 1580–1589 m. Spėjama, kad rastas pastatas – dirbtuvės atsirado jiems valdant ir greičiausiai yra susijęs su ankstyvuoju Veisiejų dvaro egzistavimo etapu, t. y. dvaro sodyba, kuri istoriniuose šaliniuose nurodoma kaip pilis, buvusi Veisiejų ežero saloje arba Veisiejų miestelyje. Gali būti, kad kokliai šios sodybos pastatų krosnims buvo gaminami aptiktoje degimo krosnyje. Tyrimų metu rastas pastatas galėjo sudegti Šiaurės karo

2 pav. Keramikos degimo krosnies liekanos perkasoje IX. B. Lisauskaitės nuotr.

Fig. 2. The remains of the pottery kiln. in trench IX.

3 pav. XVII a. II pusės koklių, degtų krosnyje, fragmentas. B. Lisauskaitės nuotr.

Fig. 3. A fragment of a fired stove tile from the second half of the 17th century.

1700–1721 m. metu arba dėl kokios nors kitos priežasties. Sudegęs pastatas neatstatytas, o teritorijoje XVIII a. viduryje ar II pusėje, kuriant Veisiejų dvaro sodybą dabartinėje vietoje, buvo pastatyti ūkinės paskirties pastatai. Galutinai pastatų liekanos suniokotos XX a. II pusėje klojant komunikacijas ir statant tuometinio Veisiejų rajono komunistų partijos komiteto, o vėliau Žemės ūkio mokyklos pastatus.

Detaliųjų tyrimų metu buvo sprendžiami pastato išsaugojimo ir eksponavimo klausimai. Įvairioms tarnyboms nesusitarus dėl objekto pritaikymo ir panaudojimo galimybių, jis buvo konservuotas.

Pottery kiln in Veisiejai

In 2013, the investigations continued on the grounds of the Veisiejai manor complex and the historic part of Veisiejai through the implementation of the projects: 'Reconstruction of Santarvės Square and Streets and the Construction of a Car Park' and 'The Reconstruction of the Veisiejai Cultural House at S. Dariaus ir S. Girėno St. 33'. Earthwork was carried out at the level of the former mound during the reconstruction of the pedestrian paths on the grounds of the 423 m^2 square with its altar and sculpture park and the reconstruction of the area between the SW segment of the churchyard of the Veisiejai parish church, J. Neimonto Street, and Vytauto Street. No cultural layer or isolated finds were discovered. An evaluation was conducted on the grounds of a car park to be renovated and a new children's playground. 35.5 m^2 were excavated but only a naturally formed forest soil layer was found. No archaeologically valuable cultural layer was discovered.

In 2013, the excavation (4 trenches, a total of 203 m^2) continued at the site of the wing of the Veisiejai Cultural House at S. Dariaus ir S. Girėno St. 33. A mid–17th – first quarter of the 20th–century cultural layer with the remains of contemporaneous structures was discovered. During the earliest habitation period in the second half of the 17th century, a workshop with a pottery kiln (Figs. 1–3) and habitable rooms existed in this area.

Rėda Nemickienė,
Algimantas Merkevičius,
Inga Merkytė, Julius Kanarskas

Kašučių senųjų laukų tyrimai

2013 m. VU tęsė Kašučių (Kretingos r., Darbėnų sen.) senųjų laukų (UK 12304) archeologinius tyrimus (žr. *ATL 2001 metais*, V., 2002, p. 20–22; *ATL 2006 metais*, V., 2007, p. 430–432; *ATL 2011 metais*, V., 2012, p. 567–569; *ATL 2012 metais*, V., 2013, p. 572–575). Be šio straipsnio autorių, prie archeologinių tyrimų prisidėjo Vilniaus ir Kopenhagos (Danija) universitetų studentai. Ekspedicijos dalyvius aplankė ir keletą dienų tyrimuose dalyvavo Tartu (Estija) universiteto profesorius Valteris Langas bei archeologai iš Danijos: profesorius Klavsas Randsborgas, dr. Lasse Soerensenas ir dr. Andersas Pihlas. Pastarasis yra apgynęs disertaciją senųjų laukų tematika. Archeologiniams tyrimams kaip ir 2012 m. buvo pasirinkti du objektai – akmenų aptvaro pylimas ir jo viduje esanti viena krūsnis (1 pav.). Dėl užsitęsusių darbų Kluonalių senovės žemdirbystės vietoje (UK 30297) aptvaro pylimas nebuvo tiriamas. Nuėmus miškožemio sluoksnį ir fiksavus viršuje buvusius akmenis, pylimas užkonservuotas ir paliktas ateities tyrimams. Pasikeitus aplinkybėms tiriama buvo tik akmenų krūsnis, esanti aptvaro viduje. 2013 m. tyrimais siekta nustatyti krūsnies aukštį, krovimo būdą, paimti angliukų ėminius C^{14} tyrimams, paimti grunto ėminius geocheminiams tyrimams, atlikti geofizikinius aplinkos tyrimus.

Tyrimams pasirinkta apie 3,5 m (Š–P), 4 m (R–V) dydžio *krūsnis*, buvusi aptvaro P dalyje, 65 cm į R nuo 2012 m. ištirtos akmenų krūsnies (2 pav.). Prieš tyrimus žemės paviršiuje matėsi apie 60 apsamanojusių įvairaus dydžio (20x15x